

VI KVINNOR

Pris 75 öre

Nr 6 * 1961

För allmän avrustning, fred och samarbete

appell från KDV:s

rådsmöte 6—9 juni

Kvinnor i hela världen!

I alla världens länder är kvinnornas högsta önskan att deras kära skall få leva lyckliga i trygghet och välstånd. Denna önskan kan bli verklighet endast i en fredlig värld. Kriget har genom tiderna fört med sig död och ruiner, sorg och tårar.

Nu är det möjligt att förebygga krig om kvinnorna, vilka mer och mer bidrar att forma sina länders öden, i förening med alla fredskrafter helhjärtat sätter in sin intelligens i kampen mot krigets makter.

Att bannlysa kriget är nu nödvändigare än någonsin förr eftersom de moderna vapnens makt att förgöra är så stor att den utgör ett hot mot människosläktets hela tillvaro.

Total, allmän och kontrollerad avrustning kan förverkligas genom våra ökade och enade ansträngningar.

För två år sedan fattade FN:s generalförsamling enhälligt ett beslut om önskvärdheten av en avrustning, ett beslut som väckte förhoppningar hos alla folk, men sedan dess har krigets krafter gjort allt de förmått för att hindra konkreta åtgärder i beslutets anda. Ökade rustningar på alla områden har i stället ägt rum.

Kvinnorna måste göra sin stämma hörd vid FN:s nästa generalförsamling, då avrustningen skall behandlas.

— *Allmän och total avrustning skulle för alltid eliminera krigsfaran.*

— *Allmän och total avrustning skulle garantera varje folks nationella oberoende och möjligheten att*

leva under en styrelse de själva valt utan främmande inblandning.

— *Allmän och total avrustning skulle frigöra stora tillgångar som nu slukas av kapprustningen och skulle skapa möjlighet att livnära, hysa, vårda och fostra hundratals miljoner människor som nu lider av hunger, sjukdom och okunnighet.*

Vi kvinnor som bär ansvar för våra barns liv och framtid kan inte låta oss nöja med resolutioner. Vi kräver praktiska åtgärder på väg mot avrustning:

Omedelbart förbud mot kärnvapenprov och mot alla massför-

störelsevapen; utrymning av militärbaser på utländskt område och bortdragande av främmande trupper.

Vi uppmanar kvinnorna i hela världen att omedelbart börja en avrustningskampanj. Vi måste med alla krafter vi förfogar över och på alla möjliga sätt — petitioner, budskap, delegationer — inför våra regeringar och inför FN:s generalförsamling framhålla att det är vår vilja att enighet uppnås om de första stegen på väg mot avrustning.

Allmän avrustning har nu blivit en förutsättning för att säkerställa alla folks liv och frihet.

Två Oslo-konferenser:

Mot spridning av kärnvapen för internationell avrustning

En konferens mot spridning av kärnvapen hölls i Oslo 2—7 maj 1961. I den deltog 60 vetenskapsmän och andra lärda från 15 länder. De hade inbjudits av professor och fru Pauling. Ingen organisation stod bakom. Kostnaderna bestreds genom gåvor från några amerikanska vänner till makarna Pauling. Ett uttalande antogs enhälligt och framlades för offentligheten vid ett avslutande möte i universitetets aula. Ur detta uttalande citerar vi:

1. *Varje tillskott i antalet länder utrustade med kärnvapen eggjar landets grannar till anskaffande av dylika vapen.*

2. *Allteftersom kärnvapen övergår i flera händer ökar risken att ett storkrig skall utbryta på grund*

av en människas misstag eller på grund av ett tekniskt missöde.

3. *Spridningen till ett ökat antal länder ökar risken för ett avsiktligt startat kärnvapenkrig.*

4. *En ökning av antalet med kärnvapen försedda makter skulle ytterligare försvåra avrustningens genomförande.*

5. *När ett land fått kärnvapen ökar sannolikheten för att det kommer att angripas i varje kärnvapenkrig.*

I Oslo hölls dagarna 9—11 juni en europeisk konferens, bakom vilken stod initiativtagare från fem olika länder: lagman Carl Bonnevie, Oslo, advokaten Bruguière, Paris, M. P. Tom Dryberg, London, författaren Ilja Ehrenburg, Moskva, och parlamentsledamoten Georg Veronese, Rom.

Dylika konferenser har tidigare ägt rum på norskt initiativ och samlat deltagare från de nordiska länderna till fritt och öppet meningsutbyte i politiska, ekonomiska och kulturella frågor. Denna gång var deltagandet europeiskt och frågorna det särskilt gällde var:

Kapprustningen och faran för ödeläggelse genom atomkrig.

Arbetet för internationell avrustning.

Hur kan vi bäst främja ett sam-

En svensk fredsmarsch

förberedes att äga rum i Stockholmstrakten den 23—24 september och med deltagande från de övriga nordiska länderna. Bakom initiativet står en kommitté, sammansatt av dem som deltagit i de stora påskmarscherna i England mot atomvapnen och av vilka en del också deltog i Holbaekmarschen i Danmark förra hösten. Också här är det motståndet mot atomvapnen som främst kommer att ge fredsmarschen sin prägel. Ännu när detta skrives är det inte klart med detaljerna, men går allt i lås blir det alltså en uppmarsch där vi hoppas att SKV-medlemmar från hela landet också kommer att delta.

Smådaghem i bostadslägenhet ger hemmiljö

Vårdkasvägen i stadsdelen Majelden, låter det inte idylliskt? Idylliskt — naturligt — är det också med omedelbar närhet till skogsområde och en parkanläggning. Vi gör en påhälsning i en ovanligt stor »familj» med ett 10-tal barn i åldern 3—7 år. Familjen i 3-rumslägenheten på bottenvåningen kallas också försöks-hemmet eller smådaghemmet. Låt oss berätta litet om hur denna linköpingsfamilj har det.

Lägenheten ser ut som en sådan vanligen gör efter att en barnrik familj bott där några år. Flickorna visar sina dockor och några pojkar snickrar. Möblemanget är givetvis barnvänligt men i övrigt finns inget som säger att det är ett barndaghem vi kommit till. Inte ens tvättställ och toalettstol är av »barnstorlek» utan har i stället försetts med pallar framför.

»Mamman» i familjen, fröken Ulla

arbete på ekonomiska och kulturella områden?

Konferensen hade samlat ett hundratal deltagare, varav tjugo norska inbjudare — häribland fem stortingsledamöter, två professorer, en major etc. — och omkring 80 kända personer från Belgien, Bulgarien, Danmark, Finland, Frankrike, Grekland, Holland, Italien, Jugoslavien, Polen, Portugal, Rumänien, Schweiz, Sovjet, Storbritannien, Sverige, Tjeckoslovakien, Förbundsrepubliken Tyskland, Ungern och Österrike.

Konferensen riktade en appell till opinionen i Europa mot atomupp-rustningen i Tyskland och antog dessutom resolutioner om problem i förbindelse med det politiska, ekonomiska och kulturella samarbetet mellan länderna i Europa.

Nu överväger man fortsatta kontakter mellan dem som konferensen fört samman.

De här två är inte från smådaghemmet i Linköping. Men båda tillbringar vardagarna på ett daghem och får i sig inplantade den anda av gemenskap och hänsynstagande, som är en av småbarnsinstitutionens stora plus.

Palm, som är föreståndarinna för daghemmet, betonar också att man eftersträvar hemmiljö. Barnen hjälper till med matbestyr och annat efter förmåga — precis som hemma i familjen. Inte minst intressant är hur större barn tar sig an »småsyskonen». Daghemmets barn leker med övriga barn i huset och umgänget är så naturligt att en granne länge trodde att lägenheten beboddes av en barnrik familj och inte av ett daghem!

FLYTTBART DAGHEM

Vad ligger då bakom denna verksamhetsform? Om den saken kan fröken Maij-Britt Hallams, som sysslar med daghemsverksamheten i Linköping, berätta.

— Verksamheten igångsattes i samråd med Familjeberedningen och har nu pågått i tre år. Vi har fått höjt statsbidrag för försöksverksamheten. De tankar som ligger bakom denna form av daghemsverksamhet

är att vi vill skapa en hemmiljö som det stora daghemmet inte förmår ge. Genom att vi förhyr en vanlig lägenhet blir det inte fråga om investeringskostnader i särskilda byggnader och verksamheten kan lätt flyttas till en annan stadsdel om efterfrågan på daghemsplatser växlar. Lägenheten kan då hyras ut till familjebostad eftersom inga ändringar företagits.

Det kan också noteras att vi har färre sjukdagar genom att infektionsrisken är mindre i det lilla daghemmet än i ett större samt att kostnaderna under 1960 var lägre än vid de större daghemmen i staden.

Den främsta fördelen är ändå att det finns större möjligheter att ge barnen individuell vård på ett litet daghem. Föräldrakontakten har också blivit en annan. Möjligen tycker föräldrarna att här äger de en tiondel, på ett större daghem kanske endast en fyrtiofemtedel.

Visst fanns det svårigheter i bör-

jan, betonar fröken Hallams. Det tar tid för många att acceptera ett daghem i huset där de bor. Nu leker dock som sagt barnen i daghemmet med husets övriga barn.

KANSKE EN STORASYSTER?

Inom daghemmet försöker man skapa en naturlig miljö. Inga rum är avsedda för de större barnen och avstängda för de mindre och man anser den lilla, blandade åldersgruppen vara den mest naturliga för barnets utveckling. Erfarenheterna av försöksverksamheten är goda. Men därmed är inte försöken slut. En ny fråga har exempelvis aktualiserats. Hur vore det med en storasyster i daghemmet? En elev från 9y som ämnar ägna sig åt barnavård skulle kunna praktisera och få god hjälp av daghemmets personal, som har utbildning i barnpsykologi. Hon skulle samtidigt kunna bli en storasyster för småttingarna.

De som arbetat med försöksverksamheten redovisar sina erfarenheter men vill naturligtvis inte själva svara för betygssättningen. Det gör i stället ett par mammor, som spontant tog till orda när daghemmets existens var i fara innan beslutet om höjt statsbidrag förlängdes. »Jag önskade att Linköpings stad (och alla andra städer med för den delen) skulle satsa på att skaffa fram flera daghem av den här typen», skrev en

Edith Erdei, ordf. i de ungerska kvinnornas nationalråd (längst t. h.), med några av sina närmaste medarbetare vid ett daghemsbesök.

ANDREA ANDREEN:

Det ungerska folket arbetar med energi och lugn tillförsikt

(Ungern i maj 1961)

Där Donau böjer av mot söder är en härlig boplats skyddad mot norr av kullar nära stranden och med varma källor vid bergens fot. Här låg redan vid början av vår tide-räkning romarrikets utpost mot nordost i provinsen Pannonia infe-

mamma medan en annan gav betyget »...den förnuftigaste lösningen på många svåra problem för både mammor och barn» och slutade: »Låt oss få behålla lilla daghemmet. Och gör några flera likadana!»

Kanske försöksverksamheten i Linköping skall ge tillräckliga argument både mot dem som hävdar att daghemsvistelse är av ondo för barnen och dem som talar om dyra anläggningskostnader för daghem. Vi tycker nog att smådaghemmet givit en hel del nytt som det är värt att ta fasta på.

Nils Berndtson

rrior. Längre fram byggdes på denna plats magyarernas huvudstad Buda. Mitt emot Buda ligger numera Pest på slät och låglänt mark. De många broarna, som tyskarna förstörde under andra världskriget, är nu återuppbyggda. Habsburgmonarkien lät under senare delen av 1800-talet uppföra den europeiska kontinentens mest grandiosa parlamentshus invid Donaus strand på Pestsidan. Dess krigsskador är nu nästan reparerade men det kungliga palatset på en av Budas kullar står som en jättelik ruin. Tyskarna höll det som sitt sista fäste och förstörde allt. Enorma restaureringsarbeten pågår.

Överallt i Ungern finner man gamla städer där utgrävningar av byggnadsverk från romartid eller medeltid försiggår och där stora renoveringsarbeten är i gång. Staten satsar tydligen väldiga summor på att rädda ett imponerande kulturarv. Stor

Ute på balkongen i smådaghemmet vid Vårdkasvägen arbetade Krister Jonsson som en riktig snickare med sandpapper.

5.000 nya kycklingar hade just kommit till kooperativbruket...

förstörelse vållades inte minst under halvannat århundrade av krig mot turkarna.

*

Ungern har tio miljoner invånare, en femtedel av dem i Budapest. Det är ett vackert och bördigt land. När man vandrar på Budapests gator känner man sig vara i en västerländsk stad — människotypen, hårmotet, kläderna, allt är Västeuropa. Konfektionsindustrin är ungefär lik vår egen.

En främling får naturligtvis höra om kontrarevolutionens tragiska dagar, många av kulhålerna från 1956 finns ännu kvar. Säkert är emellertid att det ungerska folket nu arbetar med energi och lugn tillförsikt. Ungefär 200.000 människor lämnade landet den gången. Av dem har drygt 50.000 återvänt. Troligen finns flertalet av de forna motståndarna kvar utomlands. Vi såg och hörde överallt folk som trivdes: på gator, på restauranger och kaféer, på opera och bio, alla de många vi talade med — tyska, engelska eller franska ta-

las av en ganska stor del av befolkningen.

Min dotter och jag hade inbjudits av Ungerska kvinnors nationalråd. Deras lokaler är ett gammalt palats vid huvudgatan i Pest, Nephöztársasag Utja 124. De ledande kvinnorna är inte bara duktiga och mycket älskvärda utan också sympatiska att se på. De säger om sig själva att de är en rörelse med ett organisatoriskt underlag. Kvinnorådet har 100 ledamöter, valda från de 19 provinserna, därunder kommer provinsråden och under dem härads(county)råd, 128 stycken, och slutligen byråd, 2.950. Det finns fortfarande 250 orter utan byråd. Byråden ordnar med val av nationalråd på 3–4 år och alla kvinnor som är intresserade har rösträtt. Man litar mest till frivilligt arbete men i varje provins finns en avlönad arbetskraft. Kvinnorådets huvudsakliga inkomstkälla är veckotidningen Nők Lapja, som kommer ut i en upplaga av 430.000 exemplar. Den kunde vara större om man hade

mer papper. Deras lokal tillhör staten och underhålls av den, några bilar står också till deras förfogande. I fabriker fungerar fackföreningarna som organ även för kvinnorna. 35 % av kvinnorna arbetar utom hemmet. 28 % av fackföreningarnas centralkommitté är kvinnor. Det finns 62 kvinnor i parlamentet (360 medlemmar totalt). Två kvinnor är ministrar, en kvinna, Elisabeth Vass, är vice talman i parlamentet. Man anser att en kvinnorörelse tillsvidare är nödvändig.

Nationalrådet anser att dess viktigaste arbete utföres bland lantbefolkningen. För närvarande är 94 % av den odlade jorden organiserad i »agrikulturella kooperativer». Det behövs en stor insats för att klargöra fördelarna med samarbete och klargöra att man äger även det som man har gemensamt. Den enskilde får dessutom ha ungefär $\frac{1}{2}$ till $\frac{3}{4}$ hektar. Man förklarar för kvinnorna att kooperativet betyder att de får ökat inflytande. De kan bli specialarbetare och få en bättre ställning.

*

Vi besökte ett kooperativ i närheten av staden Gyöngyös. Det bilda-

... andra små raringar hälsade dr Andreen och hennes dotter, arkitekt Hillevi Svedberg, på i kooperativets daghem.

Hur vinet förädlas undervisade man här arkitekt Svedberg om.

des först för 1½ år sen, man tvingar ingen. Vid den tiden ville alla de 1.200 familjerna utom 2–3 bilda ett kooperativt jordbruk. Detta är en rik bygd där man odlar druvor av hög kvalitet. Man har här stora odlingar av ympade vinstockar — den ädla sorten ympad på en enklare — dessa förädlade vinstockar säljs i stor skala även för export till Frankrike och Spanien. En förutvarande stor jordägare sade oss att Kooperationen var ett naturligt steg. »Det har gått bättre ekonomiskt än jag trodde.» Han och hans hustru förtjänade förra året 40.000 forinter, delvis som andel i produkter: vete, majs etc. och naturligtvis vin. Kooperativet, säger han, är som ett äktenskap. Det tar tid att bestämma sig. Här var bönderna välsituerade även förut. Byn var mycket trivsamt, stora bostäder förhållandevis mot i städerna, välskötta hus. Här liksom i andra länder vi besökt ivrar man mycket för hönsuppfödning som ett sätt att snabbt öka tillgången på animalisk äggvita. Dagen innan vi kom hade man fått 5.000 två dagar gamla kycklingar, som vårdas av kvinnor i ett nytt fint hus, med bl. a. uppvärmning genom lampor med infraröda strålar.

Mycket mer vore att berätta. T. ex. om kvinnorrådets strålande arbete för undervisningen. Den 8-åriga skolan är nu obligatorisk. En del kvinnor i 35–40-årsåldern går nu i skola för att de ej haft mer än 6-årig utbildning. I hela landet deltar i år 150.000 vuxna i kvälls- eller korrespondenskurser, av dem är 34 % kvinnor. Föräldrar behöver uppfostras, därför finns i varje skola en föräldrakommitté, psykologer anlitas. Barnpsykologin släpar efter än, men hygien har blivit bättre. 90 % av föräldrarna kommer 4–8 gånger om året till skolan för föreläsningar och diskussioner klassvis. Detta är ordnat av undervisningsministeriet tillsammans med kvinnorrådet.

Till sist låt mig berätta att omedelbart före vårt besök hade 700 kvinnor från Wien varit inbjudna att tillbringa en veckohelg från fredag till söndag i 700 hem i Budapest. Var det inte en fin idé?

Andrea Andreen

Varje fredag när pappa lade av löningskuvertet på bordet började för mamma en upprivande sysselsättning. Hon delade upp lönen i flera små högar — en för husvärdan, en för handelsboden, en för de nyanskaffningar som alltid måste ske i en familj med fyra barn: skohalvsulningar, garn till en pullover åt Vicki, ett förkläde åt Eva, i den stilen gick det hela året. Så var det en liten hög till tobak och öl åt pappa och alltid var det någon av oss barn som anmälde behov: »Mamma, jag behöver en ny räknebok, ett radergummi, en blyerts...»

Suckande lade mamma åt sidan ännu några ören. Men trots allt slutade det hela alltid med att hon kunde säga: »Gudskelov, inget oför-

morgon skulle lämna hemmet samman med pappa och att varje fredag skulle där ligga pengar också från honom på bordet fyllde honom med stolthet. Men sådana där arbetskläder kostar pengar och vi barn brydde våra hjärnor med vad som nu skulle komma att ske. Ännu var det fyra veckor dit, men ögonblicket då sparbanksboken skulle lättas på sitt innehåll tycktes vara inne.

Mamma hade den här gången många bekymrade rynkor i pannan när hon satte sig till bords. Pappas avlöningskuvert låg där och bredvid stod »lilla sparbanken», dit de ören vandrade som mamma sparade vid särskilt billiga inköp. Men de skulle inte på långt när räcka...

Jag höll andan och såg oavvänt

Sparbanksboken

utsett har hänt, vi behöver alltså inte ta ut något på sparbanksboken...

Det där med sparbanksboken var vår stolthet. Över våra barnaår glänste tanken på sparbanksboken som en god stjärna. Den var försäkringen som kunde gripas till om något oförutsett inträffade. Mamma behövde då bara ta sparbanksboken och hämta pengar. Vilka andra kunde det? Dessa pengar i sparboken var vårt försäkringsskydd.

Visserligen räckte det aldrig någon fredag till en inbetalning på sparbanken. De små högar på upp hela fars lön, och det han kunde förtjäna bredvid när han på kvällarna utnyttjade sina kunskaper i murar- och elektrikeryrken strök också med. Och ändå var fredagen för oss barn den mest spännande dagen i veckan, mycket intressantare än söndagen med sina små förströelser, för det var gott att veta att vägen till sparbanken inte behövde komma ifråga ännu på en vecka.

Tills den dagen kom då Robert slutade skolan och skulle börja i lära. Han skulle behöva arbetskläder och tanken på att han nu varje

på Robert som bet samman tänderna. Det var naturligtvis ingen behaglig tanke för honom att vara den som bringade hela familjen i en sådan här belägenhet. Då tog pappa pipan ur munnen, såg på mamma och sa: »Vet du, mamma, jag slutar röka...»

Mamma lade tyst sin hand på hans arm och skrev ytterligare en summa på papperet där hon så sorgfälligt noterat vad en sådan där arbetsdress kostar och hur mycket som fanns i »lilla sparbanken».

Eva, som gick sista året i skolan, suckade och sa: »Och jag ska passa doktors barn varje lördagseftermiddag.» Mamma nickade och skrev igen. Fyra lördagseftermiddagar gånger tjugufem öre — det var en krona till. Och så kom det sista. Mamma sa till Eva: »Och om du varje onsdag de här fyra veckorna sköter hushållet så kan jag gå bort och tvätta hos doktors...»

Så blev det och nu var hela summan klarad. Vi kunde åter skratta och det gjorde vi med besked. Vi hade klarat den farliga klippan och alla var vi stolta över mamma och pappa och oss själva. Naturligtvis skulle jag, så liten jag var, hjälpa Eva de dagar mamma var borta och tvättade.

Många faror tycktes också senare hota sparbanksboken, men varje gång hittades en utväg. Robert hade för länge sedan börjat ta sin flicka med sig hem i huset, Eva stod bakom disken i ett varuhus, Vicki gick redan i skolan och nu var det jag som skulle ta de första stegen ut i livet. Det var vid jultiden som en brand utbröt i den bokhandel där jag gick i lära, och det var min förtjänst att den inte fick större utbredning. Den gamle chefen visste att uppskatta det och gav mig i belöning en blänkande ny sedel.

Denna dag var vägen hem en enda triumf. Det fanns knappast någon i vår lilla stad som inte visste om mitt hjälteed, mitt svedda hår gjor-

Sommarkolonier säljs medan små barn tvingas stanna i staden

Familjeberedningen, som i mitten av 50-talet kom med en rad förslag om samhälleliga stödåtgärder åt barnfamiljerna, behandlade i en särskild promemoria *familjesemestern*. Man anslöt sig till vad 1941 års befolkningsutredning slagit fast: att *familjesemestern är den naturliga formen för vila och rekreation* och i överensstämmelse därmed föreslog man bl. a. skapande av *semesterbyar*, d. v. s. byar med stugor för självhushåll, möjliga för barnfamiljerna att hyra till rimliga priser.

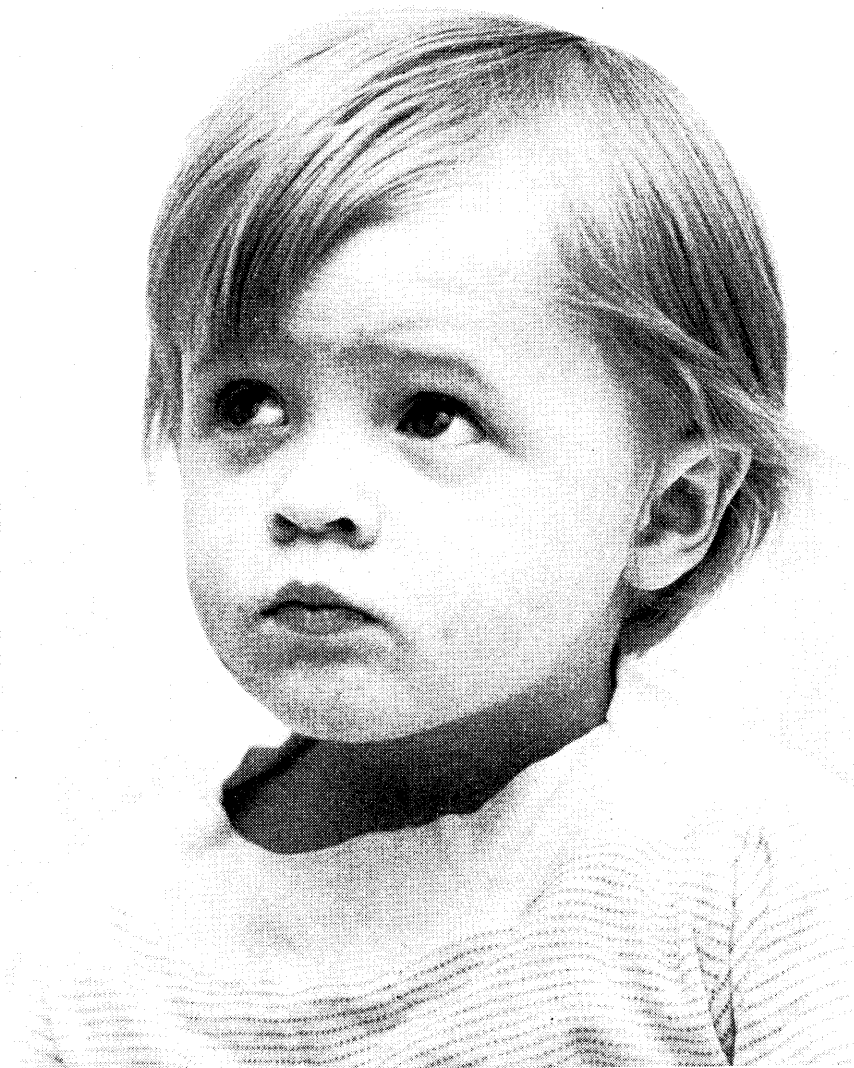
I en tidigare promemoria (om daghem och förskolor samt sommarkolonier och feriehem) hade familjeberedningen särskilt rekommenderat inrättandet av *dagkolonier* för förskolebarn och uppförandet av *små sommarkolonier*. Dagkolonierna skulle, som namnet anger, vara förlagda i närheten av städerna och tätorterna, så att barnen om nätterna kunde vistas i sina hem. Självklart var det framför allt de förvärvsarbetsande mödrarnas barn man i detta sam-

de resten — för varannan meter måste jag stanna och berätta. Samtidigt drogs jag oemotståndligt hem, ty min glädje skulle ju bli hela familjens: de här pengarna skulle in i sparbanken på vår sparbanksbok.

Mamma log när jag sa det till henne. »Barn», sa hon, »det har aldrig funnits någon sparbanksbok. Vår sparbank var alltid vi alla, våra händer och våra huvuden och vår vilja, men ni barn skulle aldrig behöva känna er ängsliga. Det är inte bra när barn måste dras med ångest.»

När jag inte svarade fortsatte hon: »Och nu ska vi ju i alla fall få en sparbanksbok, på ditt namn.»

M. B.

Också jag skulle vilja ha varit på landet i somras, men det fanns inte plats åt mej. Kanske till nästa sommar? Men det är så gräsligt långt dit...

manhang tänkte på. Kravet på *små barnkolonier* motiverades med de kritiska synpunkter på de på sina håll alltför stora kolonierna som framkommit från läkare- och barnpsykiaterhåll.

Hur mycket som gjorts — eller om något gjorts — för att sätta ut i livet dessa förslag känner vi inte till. Med tanke på det ringa intresset från kommunernas sida för den försöksverksamhet på daghemsområdet som familjeberedningen så varmt förordade, kan man med fog befara att *inget* blivit gjort för att förverkliga idén om dagkolonier och små sommarkolonier.

Vad som däremot har skett, enligt en uppgift i somras i Stockholms-Tidningen, är att på ett år, från 1959 till 1960 *nedlades 23 sommarkolonier för barn* och tidningen tillägger att utvecklingen tycks fortsätta i ungefär samma takt. Detta samtidigt som behovet av koloniplatser ökar. Stockholm har stora svårigheter att placera alla de barn som anmälts för vistelse vid sommarkoloni och tvingas avvisa allt flera. Det är framför allt förskolebarnen och alldeles särskilt de som bor i staden under sommaren.

Förhållandet är likartat i Göte-

HANDARBETE

i modern teknik — lätt att kopiera

borg, där man i år har fått in 700 förfrågningar om koloniplatser åt förskolebarn men endast kunnat placera 357, alltså hälften. Och från Örebro, där i år antalet anmälda var 34 färre än i fjol, rapporteras att man trots detta måste avvisa 283 barn.

23 sommarkolonier nedlagda på ett enda år! Tydligt i områden med stagnerande eller sjunkande befolkningsutveckling. Men varför är samordningen så dålig? De »icke behövliga» kolonierna skulle ju behövas för barn från andra områden i landet, från de stora och medelstora städerna, barn som på grund av platsbristen inte får någon sommarvistelse!

Något är på tok! Tydligast framgår det av uppgiften i ovannämnda tidning: att samtidigt som förortsbarn i Stockholm inte kan få koloniplats försäljs kolonianläggningar tillhörande barnfattiga församlingar i innerstaden eller de utnyttjas bara till en del!

Det är församlingarna som driver koloniverksamheten, var och en för »sina» barn. Nog måste det bli en samordning och varför i all fridens dar skall inte staden ha hand om koloniverksamheten? I stället för församlingarna.

Familjesemestern i all ära, men inte alla kan ordna sådan. De ensamstående mödrarna med sin svaga ekonomi, har knappast råd att resa bort med barnen på sommaren även om de får fria resor. För övrigt måste de ju arbeta, både de och alla andra förvärvsarbetande mödrar, och semestern varar bara tre veckor. Var gör en förvärvsarbetande mamma av småbarnen om daghemmet hålles stängt? Och skolbarnen, ska de sköta sig själva hela långa dagen medan mor arbetar?

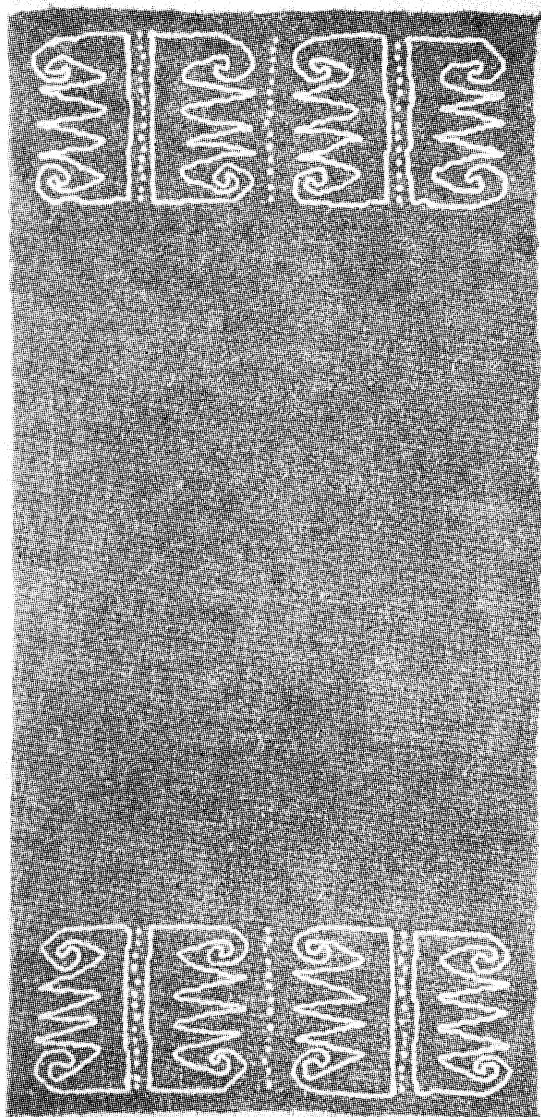
Att skapa möjligheter till sommarvistelse på landet för de skolbarn och småbarn som behöver det och vars föräldrar inte kan ge dem det — det måste vara en skyldighet för stat och kommuner. Kan inte socialstyrelsen i första hand se till att hejda nedläggandet av befintliga, som »icke behövliga» betraktade kolonier?

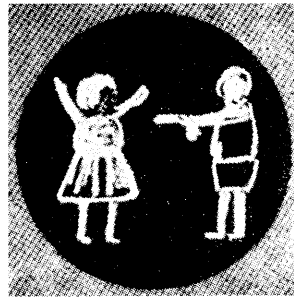
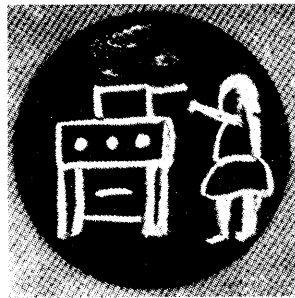
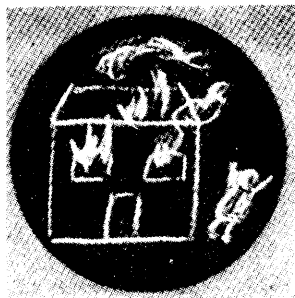
Elisabet

Den här duken är inte illa, eller hur?

Broderiet är lätt-sytt och mönstret nederst på sidan kan med hjälp av kalkerpapper föras över direkt på tyget. Man syr med stjälkstyng, de små prickarna mellan mönsterdelarna sys med plattsöm.

Välj ett stadigt, ganska grovt linne och sy med linnegarn. Vitt garn mot en grå eller blå botten blir utsökt vackert.

Större uppmärksamhet bör ägnas åt barnolycksfallen

Av professor J. M. MACKINTOSH,
chef för Världshälsoorganisationens undervisnings- och utbildningsinstitution.

I sin tidskrift Världshälsa offentliggjorde Världshälsoorganisationen för en tid sedan en artikel av professor J. M. Mackintosh om barnens dödsfiende, olycksfallen. Enligt hans uppfattning beror inte olycksfallen på några tillfälligheter och de låter sig förhindras om barn, föräldrar och lärare är klara över faran. Det är utan tvivel riktigt. Man kan också tillfoga att flertalet olycksfall säkert skulle kunna förhindras om alla barn, och alldeles särskilt de förvärvsarbetande mödrarnas barn, hade tillgång till daghem, lek-skolor, eftermiddagshem och skyddade lekplatser. Risken för olycksfall är säkert betydligt mindre ju bredare nätet av sociala inrättningar är, ju större uppmärksamhet myndigheterna ägnar barnen och ungdomarna och ju generösare de ekonomiska anslagen är till barnens skydd.

Den främsta orsaken till olycksfallen är okunnigheten, antingen den beror på bristande erfarenhet eller har sin grund i andlig eller kroppslig omogenhet. Det lilla barnet utsätter sig för faran därför att det inte förstår och inser den eller inte vet hur det ska undvika den.

Det bränner sig med kokande vatten, det leker med gaskranen eller stickkontakten, det kommer på idén att dra en plastpåse över huvudet eller balansera vid strandkanten. Utan att se sig för korsar det en starkt trafikerad gata. Och slutligen, och det är nästan det värsta av allt, slukar det farliga kemikalier därför att de har en så vacker färg.

En annan orsak är okunnighet eller slarv hos de människor som anförtrots uppsikten över barnen, föräldrar, lärare eller de offentliga myndigheter som är ansvariga för säkerheten.

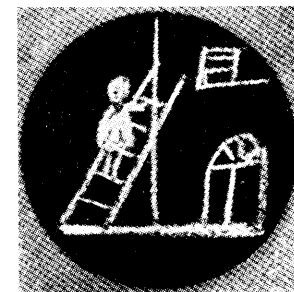
Barnet självt, vars ansvar växer med tilltagande ålder och erfarenhet, måste lära att ta på sig vissa risker. Sådana egenskaper som mod och viljestyrka får inte försummas i uppfostran. Men — mod betyder inte dumdristighet, framför allt inte när också andras säkerhet står på spel. Ofta är barnet självt upphovsman till olycksfallet, antingen det beror på en överdriven reaktion mot alltför pjoskiga omsorger från föräldrarnas sida eller har sin grund i en inre konflikt. Mycket ofta är det bara i åskådarens ögon olyckan är en tillfällighet, medan den faktiskt är resultatet av en rad omständigheter.

Förebyggande åtgärder

De statistiska undersökningarna ger oss inte alltid tillräckliga antydningar om på vilket sätt olycksfallen kan förhindras. Allt för ofta finns det djupare orsaker, t. ex. familjekonflikter, oenighet mellan för-

äldrar och barn och liknande. En omfattande psykologisk analys av olycksfallen med deras aktiva och passiva faktorer har fört till nya in-

Forts. å sid. 14

Sandra:

Gifter man sig måste man acceptera makens yrke...

Floyd:

Publiken älskar bara världsmästare...

Även sådana till vars vanor det inte hör att fördjupa sig i sportnyheterna — för att inte tala om boxningsreferat — har följt uppgörelserna mellan amerikanen Floyd Patterson och svensken Ingemar Johansson. Och inte bara för att den senare är svensk utan kanske i lika hög grad därför att den förstnämnde är neger. Från Brooklyns slumkvarter, dess smutsiga och trånga förhållanden kom han — i dag känner minsta barn hans namn.

Floyd Patterson började sin bana som amatörboxare, vann guldmedalj i helsingforsolympiaden 1952, fortsatte som professionell boxare och erövrade världsmästerskapet i tungvikt. Det är *segern* han eftersträvat. En seger vars innehåll är mycket mera komplicerad, mycket svårare att nå än i boxningsringen. Det förstår man när man håller i minnet att denne boxningens »mr

America» i sitt eget land är en andra klassens medborgare.

Detta Floyd Pattersons problem är inte nytt och inte bara hans eget. Det är till och med så gammalt att president Kennedys regering slår fast att det överlevt sig självt, att det inte hör hemma i 1961 års Amerika. Trots detta existerar problemet. Det har förbittrat en Paul Robesons, en Lena Hornes, en Harry Belafontes, en Richard Wrights och många andra begåvade amerikanska konstnärers liv. Medvetandet om att vara betraktad som en andra klassens medborgare är ändå på samma gång ett slags sporre: Belafonte och Patterson och många andra har velat påvisa det orättvisa i denna definition och de har delvis lyckats med det.

I medvetande om sitt världsrykte, om strålkastarna som ivrigt söker honom, om publikens gunst har

Floyd Patterson bestämt sig för att använda sitt inflytande i kampen för sin ras' rättigheter. Före sin sista match mot Ingemar Johansson kungjorde han: — Om det under denna match bedrivs rasdiskriminering nekar jag att boxas! En del av inkomsterna från matchen gav han åt en organisation som kräver samma rättigheter åt negrerna som åt de vita. Och Florida, som ännu i dag håller fast vid rasåtskillnaden med samma frenesi som under feodaltiden före Lincoln, gav sig — för en kväll. Men Pattersons seger var ändå inte så hel som man av den här händelsen skulle kunnat förmoda. Amerikas populäraste sportsman år 1961 fick inte hotellrum i Florida. Under träningstiden var han tvungen att köpa sig ett hus för att försäkra sig om bostad åt sig själv och familjen.

Floyd föddes den 4 januari 1935 i staten Nord-Carolina. Hans far Thomas var arbetare och modern Annabelle arbetade som hembiträde. En av nöd och fattigdom prövad familj bestämde sig för att flytta norrut, bröt upp från bomullsfältens land för att söka sitt uppehälle i en ännu bedrägligare miljö — i storstadens asfaltdjungel. Med sina tolv barn slog sig makarna Patterson ner i Brooklyns slumstadsdel. Hemmet var trångt och utanför, på slummens gator, frodades brottslighet och våld. För pojken Floyd syntes livet out hårdligt. Till sin karaktär var han blyg och sluten. Från hans barndom berättar modern följande händelse: — När Floyd var två år tog vi ett foto av honom samman med hans

äldre bröder och en farbror — alla var de boxare. Under många år hängde fotot över Floyds säng, men han sade ofta: »Jag tycker inte om den där pojken!» och pekade på sin egen bild. En morgon — Floyd var då redan nio år — märkte jag att tre streck ritats över pojkens ansikte på fotot. Tydligt försökte Floyd på det sättet bli av med en person som han inte kunde komma överens med...

Man får inte vänta sig att slummen skall fostra dygdemönster. Där härskar bara en lag: den starkare vinner. Redan som tolvåring hade Floyd passerat en bra bit på ung-

Ovan: Sandra Patterson efter segern i juni 1960. En klar kontrast till den bild som gick genom världspressen ett år tidigare: Floyds hustru upplöst i tårar. T. h.: De två på väg till en fest...

domsbrottslighetens väg. Ständigt skolkade han från skolan, kunde inte läsa, nekade att svara när han blev tilltalad och såg aldrig folk i ögonen. Han var färdig för uppfostningsanstalt och dit kom han. Men där fanns en lärarinna, Vivian Costen, som hjälpte pojken att finna sig själv och förstå verkligheten omkring sig. Om henne säger Floyd Patterson: — Hon var som en mor för mej, hon vakade över min utveckling, gav mej privatlektioner och under hennes handledning lärde jag mej mycket, jag lärde mej till och med att tycka om skolan! Det var fröken Costen och skolans gymnastiklärare som uppmanade Floyd att börja ägna sig åt boxningen. Intresset för denna sport växte när han återvände till Brooklyn, men det dröjde ännu ett par år innan han på allvar började ägna sig åt den.

En kväll smet den 14-åriga Floyd till gymnastiksalen, där hans äldre bröder, Bill och Frank, boxades. Floyd lånade ett par boxhandskar och fick till motståndare en jämnårig pojke. Naturligtvis saknade han all »fitness» men hans iver var så lovande att Cus d'Amato, som varit med om att ordna många pro-

fessionella matcher, lade märke till pojken. Under ett helt år tränade Floyd regelbundet och fortsatte samtidigt sin skolgång i fackliga real-skolan, tills familjens ständiga fat-tigdom tvingade honom att lämna skolan och börja som hamnarbe-tare i Brooklyns hamn.

Femtonårig deltog han första gången i en boxningstävling och för-lorade redan i andra rondan. Men oförtrutet fortsatte han sin träning och följande år började hans namn redan bli känt: han erövrade »the golden gloves» — guldhandskarna. Denna seger blev av avgörande be-tydelse för honom. När han sedan hade vunnit guld i Helsingfors övergick han till de professionella boxarnas skara och vann uppmärksamhet med sina tretton matcher, av vilka han förlorade ingen. Seger-tåget fortsatte och i dess kölvatten växte publikens gunst tills svensken Ingemar Johansson år 1959 slog ut honom i tredje rondan.

Efter det nederlaget började Floyd tänka om. Man kan lugnt påstå att nederlaget ökade hans växt med åtskilliga tum, inte fysiskt men psy-kiskt. Det gick upp för honom att publikens gunst är något mycket få-fängligt: »hjärten» är glömd och för-kastad i den stund han misslyckas. Själv karaktäriserade han fenome-net filosofiskt, men inte bittert: — Publiken är bara intresserad av *världsmästare* — inom vilken bransch som helst. Över allt annat beundras och avgudas »titeln»...

Under denna tid fick Floyd till vän en annan »fallen hjälte» — Joe Louis. Om denne vän säger Floyd: — Louis uppmuntrade mig på alla sätt. Hans vänskap och medvetna uppmuntran gav mig hållning och självförtroende, något som är nöd-vändigt både i ringen och utanför, just det en neger behöver för att kunna gå rak. Jag blev en fogligare människa och lättare att umgås med.

Sandra Patterson, Floyds hustru, som redan under fem år delat hans glädje och hans sorger, säger så här: — Man frågar mej ständigt hur det känns att leva med en man som ständigt måste tänka på sin fysiska kondition, så att inte någon yngre och starkare sopar bort honom. Det är väl så att när en kvinna gifter sig med den man hon älskar så accepterar hon också hans yrke. Det är väl möjligt att hon skulle vilja se honom ägna sej åt en annan upp-

gift — av många orsaker — men om mannen verkligen tycker om sitt yrke, så tror jag att hon inte bör blanda sej i saken. Den uppgift som intresserar mannen innan hustrun kom in i hans liv den intresserar honom även om hustrun går sin väg. Så enkelt är det.

Sandra Patterson är mor till tre barn och som alla andra mödrar på vår jord är det barnen hon först och främst tänker på: — Min makes framgång innebär att vi kan ge våra barn en ordentlig utbildning och till-försäkra dem ett tryggare liv. Verkligen — vår generation kan, för för-sta gången i de amerikanska negrer-nas historia, ge sina barn något ut-över livets absoluta nödort! Det är något som det lönar sig att tänka på.

Floyd Patterson bor med sin fa-milj på Long Island. Den äldsta dottern föddes samma kväll som pappa Floyd gick en match mot Archie Moore. Även den andra i ordningen är en dotter, Trina, till utseendet en fullkomlig avbild av sin mor. Den tredje är en knappt ettårig pojke.

Floyds föräldrar har flyttat från Brooklyns slumkvarter till ett eget ståtligt hus utanför New York, en skänk från Floyd.

Som människa är Ingemar Jo-hanssons besegrare mycket charme-rande och känd för sin trohet och lojalitet mot vänner. Cus d'Amato, som hittade den unge boxaren, är ännu hans ständiga manager. Floyd Patterson hör heller inte till dem som under framgångens dagar slö-sar bort mera än de förtjänar. Han och hans hustru är alltför intelli-genta för att bygga sitt och barnens liv på berömmelsen och på publi-kens tillfälliga gunst. Deras mål är som så många andra färgade ame-rikaners i dag: att nå trygghet.

Sin senaste match anser Floyd Patterson vara en av sitt livs största upplevelser. Det var en dubbel se-ger han vann: det reaktionära Flo-rida fick avstå från rasdiskrimine-ringen — om så bara för en kväll. I salongen blev det inget bråk — man slog ingen ens — fränsett en svensk vid namn Ingemar Johansson.

Geo Delisser

Föräldraskola — en bra idé

Det förslag om en föräldraskola i TV eller radio som represen-tanter för SKV i december i fjol framförde vid ett samtal med radiochefen Rydbeck och hans närmaste medarbetare har rönt många instämmanden från kvinnoorganisationer, såväl centralt som lokalt. Tanken har också tagits upp av 1960 års ungdomsupp-lysningsutredning och i en notis i pressen för några veckor sedan meddelades att SACO, som haft utredningens betänkande på remiss, i sitt svar förklarat att förslaget om en föräldraskola i TV är väl värt att pröva.

I nr 3 av Sociala Meddelanden uttalar chefen för Lövsta skolkhem, dr Dick Blomberg, att inga barn är från början dömda att bli krim-inella, därför är det förebyggande arbetet det viktigaste och det bör börja så tidigt som möjligt, *helst med föräldrarna innan de fått barn!* Den kommande föräldragenerationen måste bibringas ett mentalhygieniskt tänkande, det bör börja redan i skolan. Det finns också många andra vägar för upplysning på detta område, säger han och nämner press, radio och TV. Och s. k. föräldraskolor som direkt inriktas på att förbereda och utbilda föräldrarna för deras uppfostranuppgift.

Ingen skola kan nå lika långt som den TV och radion organi-serar. Att förslaget om en föräldraskola i TV och radio kommer från flera håll och röner instämmanden från ännu flera låter oss hoppas att ledningen för våra viktigaste massmedia är lyhörd och sätter den önskade föräldraskolan ut i livet. Särskilt som man fak-tiskt redan vid SKV:s uppvaktning i frågan visade stort intresse för saken.

G.

Slav, stig upp...

Signe Höjers bok om Afrika

*»En kontinent uppstår, en ras vaknar.
En andeviskning kommer bladen att
skälva.*

*En helt ny rytm ska borra sig in i
världen.*

*En aldrig skådad färgton ska sprida
sig över regnbågen.*

Ett höjt huvud ska trotsa blixten.»

*

Själva titeln kommer oss ovillkorligen att tänka på den frigörelseprocess, som industrialismen väckte till liv i Västeuropa för snart 100 år sedan och som så omvandlat vår samhällsordning. Nu är det Afrika som träder fram, de svartas världsdelen. Skall detta innebära lika genomgripande förändringar i vår värld? En flod av litteratur på olika språk ställer redan världsdelen i centrum för vår uppmärksamhet.

Det är värdefullt och roligt att det utöver alla reportage från olika delar av den afrikanska kontinenten skrivits en afrikabok av denna typ på svenska. Signe Höjer sitter också inne med de bästa förutsättningar för att skriva den. Jämte sin man, dr Axel Höjer, som haft till uppgift att organisera hälsovården i Ghana, har hon de sista två åren bott i denna Västafrikas första fria stat och inte minst genom den ställning ämbetet medfört haft rika tillfällen till kontakter av olika slag. Liknande

befattningar i Indien under föregående år har också givit makarna många och nyttiga möjligheter till jämförelser.

Som hon själv anger, är det en historia hon velat skriva och redan däri ligger något märkligt. Det är en sena tiders upptäckt att Afrika — också utanför Egypten, Medelhavsländerna och möjligen Etiopien — verkligen har en historia. Med lätt hand vidrör hon i första hand de vittnesbörd vi har därom från grottmålningarna i Kalahari och Sahara, som vittnar om att dessa ökenområden en gång varit grönskande och fruktbara med rikt viltbestånd. Hon talar om världsdelen första kända invånare, de småväxta, gulhyade och härdiga buschmännen, som numera trängts ut i ödsliga och ofruktbara delar av Sydvästafrika. Ett jägarfolk i utdöende, som snart kommer att kvarleva endast i sina målningar — de äldsta från tiotusentals år tillbaka — och i de religiösa och profana sägner som upptecknats efter muntlig tradition.

Modärna arkeologer har grävt fram rikliga bevis för äldre svarta kulturer. Bland andra nämner S. H. en mängd större och mindre självständiga negerriken, som från tidig medeltid och ända fram till slutet på 1800-talet var be'ägna innanför kustländerna kring Guineabukten. Här gick karavanerna fram med varor från Medelhavskusten till Sudan, därifrån med saltlast till det inre Afrika och — efter att ha vilat ut — tillbaka till utgångspunkten med bland annat guld i lasten. Ofta medfördes unga kraftiga män och kvinnor, som hoplänkade två och två vandrade efter kamelerna genom öknen för att säljas till araberna som slavar.

*

I Afrika var slaveriet en gammal institution, liksom bruket att ha trälar i de germanska länderna. Det

var först då portugiser och spanjorer gjort sig till herrar på de Västindiska öarna, som man började överföra kraftiga och arbetsvana negrer från de nya besittningarna i Afrika för det ansträngande arbetet på de stora plantagerna. De stora jordägarna kastade sig med förtjusning över denna möjlighet att försäkra sig om billig och effektiv arbetskraft. Systemet kulminerade på 1600- och 1700-talen i den s. k. triangeltrafiken, som huvudsakligen kom att ligga i engelska händer. Skepp lastades med granna tyger, glaspärlor, krut, vapen och — framför allt kanske — med whisky och gin — avgick från Liverpool eller annan europeisk hamn till något av de 42 forteten vid Guineabukten, där »leverantörerna», vanligen stamhövdingar, avlämnade sin »vara» — i första hand fångar från andra stammar — mot passande mängder bytesvara. Med sin last av slavar, hoplänkade två och två, och sammanpackade på trånga träbriksar i skeppens inre, fortsatte dessa så den 6–8 veckor långa färden till de Västindiska öarna, där slavarerna försålles till plantageägarna och fick sin ägares initialer inbrända i huden — i likhet med fångarna i nazistlägren ett par hundra år senare! Många omkom under färden, många tidigare under de »slavjakter» som anordnades, många senare på grund av omänskliga arbetsförhållanden och grymma straff. Slavskeppen återvände till Europa lastade med bomull, socker och andra tropiska varor. Det var en affärsrörelse, som gav svindlande vinster. »All annan handel är ett intet jämfört med slavhandeln», sade den danske guvernören på ön S:t Thomas i Västindien år 1696. Hundraprocent skall ej ha varit någon ovanlig vinst.

Samma handel vållade omätliga lidanden, bröt en lovande utveckling på den afrikanska kontinenten och rubbade balansen mellan den

svarta och den vita rasen på ett sätt som ännu ej övervunnits.

Även Sverige gjorde under drottning Kristina sitt lilla försök att skapa ett svensk-afrikanskt kompani för handel på Guinea. Men efter halvtannat årtionde gick våra fort på Guineakusten samma väg som något tidigare kolonin Nya Sverige vid Delaware, d. v. s. de erövrades av holländarna, vilka senare tvangs överlämna dem till engelsmännen — med undantag av Christiansborg, som tidigare kommit i danska händer. Danskarna behöll detta fort ända till 1850, då det såldes till England. Numera är det president Nkrumas residens, tillbyggt och restaurerat, men, säger S. H., fortfarande med något kvar av gammal Vasa-borg. Hon fortsätter: »När vi bland ghaneserna möter en Hansen, en Svanekier, en Quist eller Larsen vet vi att det måste vara en ättling från den danska tiden på Guldkusten. De är i regel helsvarta, har i varje fall inte mycket ljusare hy än riktiga ghanesare. Men de är resligare, näsan brukar vara rak och läpparna tunna. — — — Många danskättlingar har vi träffat som i dagens Ghana har framstående poster.»

» — — — Guinea var en rik kust, men för nordbor ogästvänlig. Klimatet hämmade verksamhetslusten, skogarna var ogenomträngliga, floderna sumpiga, den torra decembervinden, regntiden, ängslan för vilda djur, men framför allt malarian gjorde européerna olyckliga... Av 90 danskar som sändes ut så sent som 1820 dog 53, därav 33 under det första året. En tredjedel kom levande hem, men var koppärriga, malariasjuka, ödelagda av alkohol... »

*

Bedrev svenskarna slavhandel? De svenska forten var som andra försedda med slavkällare, där slavar kunde förvaras i väntan på skepp. Den svenska staten var angelägen att öka sina inkomster och slavhandel och guldimport var de förnämsta inkomstkällorna. Men den afrikanska episoden var för vår del kort och handeln med slavar hade ännu ej nått så stort omfång vid mitten av 1600-talet. Hur det förhöll sig lär vi aldrig få veta, ty nästan alla kompaniets papper förstördes vid den stora slottsbranden 1697.

Däremot har S. H. skildrat två svenskars helhjärtade deltagande i striden mot slavhandeln vid sidan

om engelsmännen Willberforce, Granville Sharp och många andra. Den ene av dessa var Anders Sparrman, till yrket läkare och zoolog, en av Linnés många lärjungar, som mästaren hjälpte ut till forskningar i »Cafferlandet». Här blir han »så upprörd över boernas avskyvärda sätt att behandla sina slavar, att han några år senare följer svensken Wadström till Guineakusten för att samla uppgifter om slavhandeln.» Deras rapporter inför brittiska parlamentet gav ett värdefullt material i den kamp mot slavhandel och slaveri över huvud, som i början av 1700-talet togs upp av kväkarna i Pennsylvania och varade i mer än ett århundrade. Den andre svensken är Carl Bernhard Wadström. Som många av sina samtida i Sverige, och kanske ännu mer i England, var han starkt påverkad av Swedenborgs läror om människans samhörighet över land- och rasgränser och efter en resa i Afrika beslutar han att ägna sitt liv åt kampen mot slavhandeln. Han blir ombedd att medarbeta i ett team av ledande engelska abolitionister och sätter in alla sina krafter i rörelsen. År 1802 utfärdar Danmark som första land förbud mot slavhandel, 1807 lyckades det äntligen de outtröttliga kämparna i engelska parlamentet att få majoritet för förbudet, och så följde de andra länderna slag i slag: USA 1808, Sverige 1813, Holland 1814, Frankrike 1815, Spanien 1820, Portugal 1836, Turkiet 1889. Dessa förbud gällde dock endast handel. Hållandet av slavar förbjöds också successivt men flera årtionden senare.

*

Ovanstående historiska fakta utplockade ur denna rika och levande bok täcker ju på intet sätt dess innehåll. Den får sin charm av författarinnans förtrogenhet med den värld hon skildrar och hennes djupa engagemang i densamma. Hon säger själv, att hon försökt se Afrika med afrikanens ögon »i den mån det är möjligt för en europé» och man har en känsla av att hon kunnat göra det utan att släppa efter på sin objektivitet. Med spänning längtar man redan efter den skildring av det nya Ghana, som hon utlovar som en andra del.

Till sist den korta strof av neger-skalden Paul Niger, som avslutar förordet och som under läsningen hela tiden ringt i mina öron:

STÖRRE UPPMÄRK...

Forts. fr. sid. 9

sikter, som kan tjäna som grundval för nya bemödanden när det gäller att uppfostra befolkningen.

Förebyggande åtgärder är uppfostrande åtgärder. Man måste kunna anpassa dem till omständigheterna. Beträffande trafiken består den bästa metoden i en ihärdig uppfostran. Med hjälp av press, radio, TV och film måste man anstränga sig att påverka den allmänna meningen till gunst för ett »hövligt uppträdande» och alla andra former av hänsyn som vi är skyldiga varandra i trafiken.

Upplysning

För att undvika olycksfall i hem och skola måste föräldrar och lärare upplysas. De måste lära sig inse farorna och möjligheterna att undvika dem. De bör veta hur viktigt det är med skyddsanordningar för öppen eld och att kontinuerligt övervaka gas- och elinstallationer.

Mot risken för drunksolyckor finns det en rad särskilda åtgärder, där den att bibringa barnen simkunnighet är den allra främsta. Konstgjord andning, försiktighetsåtgärder i hemmet när det gäller småbarn och vattenkärl är andra.

Förgiftningar ställer andra problem. Med det ständigt växande antalet farliga kemiska preparat som laboratorier och fabriker i tilltalande förpackningar kastar ut på marknaden har farorna blivit så stora att särskilda mått och steg måste tas för att hålla de giftiga produkterna utom räckhåll för barnen.

Dessutom måste föräldrarna veta besked om första hjälpen i händelse av olycksfall. Den kan inskränka de svåra följderna, och är därför oerhört viktig. Till första hjälpen hör självklart ett litet husapotek, som alltså ingen bör försumma att ha hemma.

En kontinent uppstår, en ras vaknar.
En andeviskning kommer bladen att skälva.

En helt ny rytm ska borra sig in i världen.

En aldrig skådad färgton ska sprida sig över regnbågen.

Ett höjt huvud ska trotsa blixten.

Signe Fredholm

ORDNING SKALL DET VARA

— också i badrummet

Antingen badrummet är stort eller litet, så har det en viss benägenhet att rätt fort bli stökigt. Går man inte strängeligen in för att där ska råda god ordning, så kan det på kort tid bli hur stökigt som helst med smutskläder på badkarskanten, en frottéhandduk här och en där, gamla tandkrämstuber med eller utan skruvhatt som ligger och dräller, för att inte tala om gamla använda rakblad som sätter rostfläckar på tvättstället.

Även om badrummet inte ser direkt stökigt ut kan det ibland behövas en ordentlig städning, där också de små detaljerna blir omsedda.

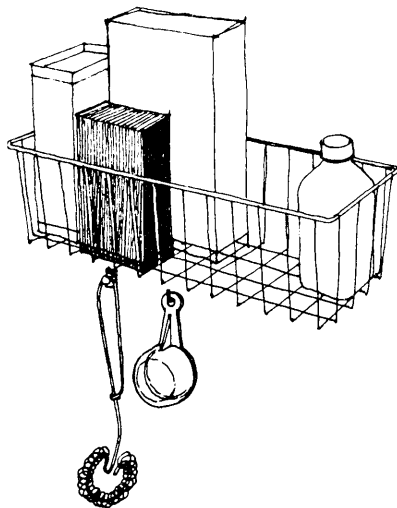
*

I Konsumentinstitutets tidskrift *Råd och Rön* hittar vi en rad praktiska anvisningar.

De redskap man behöver är:
borste för handfat,
borste för badkar,
rensborste för bräddavlopp (vanlig flaskborste rekommenderas),
WC-borste,
torkduk av bomullstrikå eller celulosasvamp.

De här redskapen, med undantag för WC-borsten, kan man lämpligen förvara i en korg av plastöverdragen ståltråd el. dyl.

Handfatet gör man rent med varmt vatten och syntetiskt rengöringsmedel. Borsta rent fatet (bäst är en borste av samma typ som diskborsten) och runt kranarna och torka torrt med torkduken. Gör då och då rent i bräddavloppet (använd en rensborste), där samlas lätt kalktvål. Också undersidan av hand-

fatet behöver göras rent. Där blir eljest lätt en smutsrand.

Badkaret görs rent på samma sätt som handfatet, alltså med varmt vatten och syntetiskt rengöringsmedel.

Golvbrunnen behöver också ses över då och då. Tag upp gallret och håll en het tvättmedelslösning i avloppet och borsta ur. Gallret borstas rent på över- och undersida.

WC-stolen görs ren med vatten och syntetiskt rengöringsmedel. Tag ordentligt ned i kröken med WC-borsten och borsta också i rännan uppe i kanten på toalettstolens insida. Dålig lukt kommer ofta just från den rännan. Sitsens över- och undersida tvättas man med vatten och syntetiskt medel. Glöm inte heller lockets undersida.

För att nu bibehålla den goda ordningen vi gått in för i vårt badrum kan det vara praktiskt att göra ett par nyanskaffningar. För att inte gamla rakblad och tömda tandkrämstuber skall bli liggande på tvättställets kant eller i badrumsskåpet, så sätter vi helt enkelt upp en liten avfallskorg på lämpligt ställe och där man kan slänga bomullstussar, papper och annat som skall bort. Man kan välja någon korg av plastöverdragen tråd, men då måste man förse den med en avfallspåse eller också kan man välja en bra korg av etenplast, som lämpar sig att fästa på väggen.

Tvättmedelspaketen och flaskorna med rengöringsmedel är ofta till stort förtret där de står på golvet under handfatet. När badrumsgolvet skall torkas av måste de flyttas minst ett par gånger. Köp in en liten korg eller hylla av plastöverdragen ståltråd och fäst på väggen, det är en enkel och god lösning.

Låt oss göra en översyn av badrumsskåpet medan vi är igång. För lite sedan såg jag hos en bekant en idé, som vi gärna kan ta efter. Köp in ett stycke tunn skumplast, klipp till lagom stora stycken och kläd hyllorna i skåpet. Man slipper höra det hårda klirret mot glas- och metallhyllorna och skumplasten är lätt att hålla ren och fräsch.

För att den goda ordningen skall bestå i badrummet måste dock alla familjemedlemmar hjälpas åt. Det är ju ändå inte meningen att husmor ska behöva gå och plocka och ständigt ställa saker och ting på plats efter de övriga i familjen, tycker

Maria.

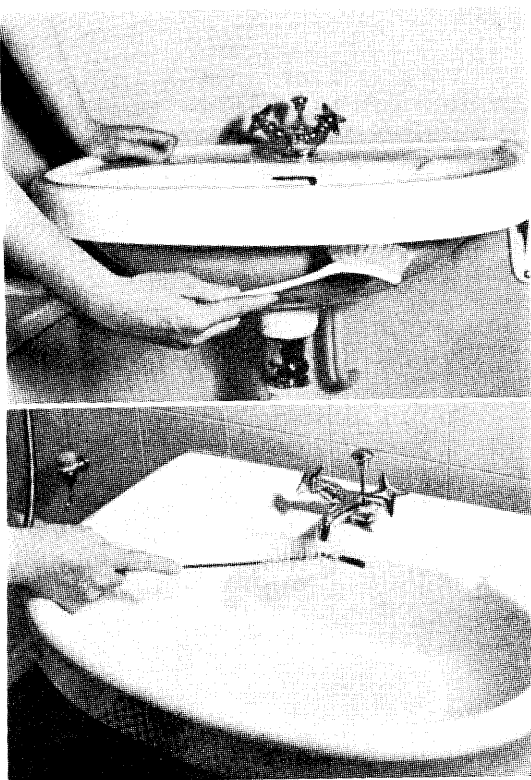
Försök det här!

Den djupfrysta fisken är en välsignelse, det tycker säkert alla, utom möjligen göteborgare och andra västkustbor som sedan barnsben blivit bortskämda med fin färsk fisk av alla de sorter. Men för oss andra som bor i inlandet eller någon annanstans långt bort från det salta västerhavet, är den djupfrysta fisken som sagt en välsignelse. Vanligtvis kokar vi den eller steker den, men här tänkte vi berätta om en annan variant som faktiskt är mycket läcker. Sedan jag för flera år sedan kom över det här receptet lagar jag oftast min djupfrysta fisk så här:

Skär fiskblocket (kolja eller torsk) i centimetertjocka skivor. Lagg aluminiumfolie i en oval form, smöra det och ställ fiskskivorna på kant. Placera en ansjovisfilé mellan varje skiva, håll över litet av spadet och strö rikligt med hackad dill över. Skär 2–3 tomater i skivor och lägg dem över fisken, salta lite grand. Slå slutligen över en kopp god gräddmjölk och fördela några smör/margarinklickar över det hela. Täck över väl med aluminiumfolie. Ställ in formen i ganska het ugn (275°) och låt stå i 30–40 minuter. Servera kokt potatis till, gärna pressad.

Den brytning som uppstår mellan den rätt kryddstarka ansjovisen och de syrliga tomaterna ger fisken en härlig smak. Förutom att den här fiskrätten smakar så gott, så är den arbets- och diskbesparande. Man slipper fiskklibbiga kastruller och behöver inte dra ner någon säspanna eller säskopp — allt finns i den foliäklädda formen.

M.

Oskyddad järnvägsövergång föranleder opinionsrörelse

Att låta det framrusande tåget »pressa» en tvåöring, så den blir alldeles platt och stor som en femöring, kan vara en hemskt spännande lek — men farlig. Ännu mera spännande och ännu mera farligt är att lägga örat intill rälsen för att höra om det kommer ett tåg långt borta. Och den som vågar ligga kvar längst blir naturligtvis alltid något av en hjälte.

Ja, sådana farliga lekar leks när det finns oskyddade bostadsområden i järnvägens omedelbara närhet.

Utmed det nybyggda området *Hagsätra* i Stockholm löper Nynäsbanan, endast inhägnad med de tre ståltrådar lagen föreskriver för att inga kreatur ska kunna ta sig upp på järnvägsbanken. Att barnen har mycket lätt för att forcera de tre ståltrådarna bryr sig lagen tydligen inte om. Det säger sig självt att mammorna inte ständigt kan ha barnen under uppsikt, i synnerhet inte om man bor högst uppe i ett höghus. Därför måste det skapas olika slag av skyddsanordningar så barnens liv inte behöver sväva i fara. För dem som bor i det här området utgör emellertid järnvägen en ständig källa till oro. De något större barnen klarar sig väl alltid, men de små som med beundran ser på hur de större gör och som så gärna tar efter, det är inte sagt att deras reaktionsförmåga är lika snabb så att de begriper eller hinner uppfatta när fara är å färde.

Ännu har visserligen ingen olycka skett, men föräldraopinionen i Hagsätra hävdar att det måste göras någonting omedelbart för att förebygga att en sådan sker.

Saken diskuterades på Vantöravdelningens möte i början på juni och alla var ense om att något måste göras för att sätta fart på de ansvariga myndigheterna. Veckan efter startade ett par SKV-kvinnor som bor i Hagsätra en petitionsrörelse. Skolan hade slutat och många familjer hade redan flyttat ut på landet, men alla som var hemma skrev villigt på listorna. Många uttryckte sin tacksamhet för att det fanns någon som ville ta det här initiativet.

En av mammorna berättade att hon själv skrivit ett brev till myndigheterna och begärt att ett ordentligt skyddsstaket skulle sättas upp utmed banan. Nu skrev hon glatt på listan, för, som hon sa: »Är vi många som vill detsamma, så ska det väl gå igenom.» En annan kvinna berättade att hon samma dag sett ett

barn som helt lugnt satt på banan mellan järnvägsskenorna. En annan tog själv hand om en lista och lovade svara för ett par hus i grannskapet.

När detta skrivs har petitionen, som närmast är avsedd som ett stickprov på föräldraopinionen i Hagsätra, drygt fyrahundra vuxna hagsättrabor bakom sig. Borgarrådet Berglund skall uppvaktas och Stockholm-Nynäs Järnvägs AB skall också få ta del av föräldrarnas mening i den här frågan. Det handlar här om en så pass enig opinion att man säkert kan förutskicka att aktionen kommer att ge resultat. *Bja.*

Våra dyra barn

Det finns folk som knorrar över att som de säger »behöva betala för andras ungar». Underförstått: de allmänna barnbidragen (som ersätter de tidigare skattefria avdragen för barn!), skolfrukosten o. s. v. Föga vet de om vad barn verkligen kostar, eftersom de väl i regel inte har några själva. Och hur obetydligt samhällets bidrag egentligen är jämfört med det föräldrarna står för.

Vad är exempelvis en mammas arbete värt? Vad kostar det att ha

nomsnitt av samtliga yrkens kvinno-löner?) för att på det sättet få fram en *förlorad arbetsförtjänst* när barnen binder modern vid hemmet och gör det omöjligt för henne att ha förvärvsarbete. Socialstyrelsens utredare har emellertid valt att se vad det kostar med en ersättare för modern, ett hembiträde alltså. 1958 beräknades lönen för ett hembiträde — i lönen inräknat fritt vivre — till mellan 6.300 kr och 6.900 kr pr år.

Men — säger utredningen — en husmors arbetskraft måste anses värd betydligt mer, främst på grund av den längre arbetstiden. Och därför kan man nog värdera hennes arbetsinsats i hemmet till i genomsnitt 7.500 kr per år om hon ägnar hela sin tid åt detta arbete. Men man understryker med rätta att här är det fråga om en låg värdering.

Att det faktiskt är det framgår klart när man ser på en sådan post i barnens konsumtion som *kläder*

Forts. å sid. 19

barn? På socialstyrelsen har man, under byråchefen *Erland von Hofstens* ledning, räknat ut det och i juninumret av *Sociala Meddelanden*, statistisk information, serverades resultatet av den uträkningen (till vilken vi senare får tillfälle att mera utförligt återkomma).

Hur ska man beräkna värdet av mors arbetskraft därhemma? Det är en knivig fråga. Man kunde exempelvis tänka sig att plocka fram ett genomsnitt av industriarbeterskor-nas eller de kontorsanställda kvinnornas löner (eller kanske ett ge-

Då sparvhöken ställde till olycka vid rapphönsungarnas lekplats

Det var midsommar. Alla djur och fåglar hade ungar och rovfåg-larna kretsade ofta över fågelbona.

Liksom förut steg lärkan varje morgon upp mot molnen och sjöng sina sånger. Men nu måste hon ofta avbryta sången för att varna sina bekanta för faran.

Vänner och bekanta hade hon på alla fälten: med alla levde lärkan i fred, och alla tyckte om henne. Men mest höll hon av sina vänner, familjen Skönfot. Så ofta som möjligt kretsade hon över fältet där Rödhals hade sitt bo. Hon flög högt uppe i luften och såg sig noga omkring för att se om någon rövare befann sig i närheten.

En gång hade solen just gått upp, och från de fjärran fälten bakom floden närmade sig en blåvit glada med huvud runt som en katt och med krökt näbb. Gladan flög lågt ner över den gröna rågen och spejade om inte en fågelunge eller en mus syntes till. Plötsligt stannade hon mitt i flykten, slog ihop vingarna som en fjäril och hängde stilla i luften och tittade skarpt på en punkt därnere.

Där hade just en liten mus gömt sig för henne i sitt hål. Nu väntar gladan tills musen sticker nosen upp ur hålet. Om musen visar sig breder gladan blixtnabbt ut vingarna och låter sig falla som en sten — och slår klorna i musen!

Men från höjden jagar lärkan ner och i flykten ropade hon till Skönfot: »Gladan är här!», ilade till det lilla rätt hålet och varnade musen: »Stick inte upp nosen! Stick för all del inte upp nosen!»

Skönfot kommenderade sina små: »Tsjirr-vik!»

Ungarna drog in fötterna och gjorde sig osynliga. Musen hörde lärkans varning och gömde sig darrande av skräck djupt nere i sitt hål.

Och gladan flög vidare utan att ha fångat någon.

Varje dag kom den mörka gladan med sin långa utskurna stjärt och den bruna ormvråken flygande från skogen. De kretsade över fälten och spejade efter byte. Deras klor var ständigt beredda att hugga tag i en oförsiktig mus eller rapphöna. Men från morgon till middag och sedan en timme efter middagen vakade lärkan dagligen högt uppe i det blå och alla fåglar och djur på fälten kände sig lugna: de hade en god väktare.

Vid middagstiden flög rovfåg-larna till floden för att dricka. Då sänkte sig lärkan ner från skyn mot marken för att äta och ta sig en halvtimmas slummer efter maten: på fälten började den »tysta timmen» — stillhetens och middagssömnens timma.

På det sättet skulle väl allt ha gått bra, alla unga djur och fåglar varit helskinnade och rapphönsens ungar växt upp i lugn och fred, om inte den gråa sparvhöken hade kommit till fältet.

De små djuren och fåglarna fruktade gladan och ormvråken. Men deras allra största skräck var sparvhöken. För hans genomträngande gula ögon var det svårt att gömma sig.

Allra förfärligast var hans fru — sparvhökshonan. Hon var större och starkare än sparvhöken. För henne var det en småsak att fånga en vuxen rapphöna.

Sparvhökshonan kretsade inte över fälten fullt synbar för alla, som gladan och ormvråken gjorde. Hon bara jagade tätt över rågen och försvann plötsligt någonstans bakom sluttningen.

Uppifrån luften ropade lärkan:

»Sparvhökshonan! Rädda er!» och förstummades.

Vart sparvhökshonan tagit vägen visste hon inte, hon hade inte kunnat följa henne med ögonen lika snabbt som hon flög.

Upp på backkrönet växte täta buskar och över dem höjde sig två aspar mot himlen. Den ena var förtorkad och den andra såg ut som ett grönt runt torn. Gladan och ormvråken satte sig ibland i den förtorkade aspen när de var trötta på att flyga. Därifrån kunde de följa allt som skedde på fältet.

Allt kunde de se, men i gengäld var de också själva synliga. Och så länge en rovfågel satt i aspen stack ingen mus upp nosen ur sitt hål och ingen fågel lämnade sitt gömställe i rågen eller bland buskarna.

Sparvhökshonan hade susat iväg över deras huvuden och stod inte längre att upptäcka. Ingen satt i den torra aspen. Ingen kretsade över fälten. Lärkan uppe i skyn stämde åter upp sin sång i största lugn.

Och djuren på åkern kom fram från sina hålor och gömställen. Från sin höga utsiktspunkt däruppe i det blå såg lärkan hur en hare vågat sig fram ur buskarna och satt på

bakbenen och spetsade öronen. Allt var stilla. Haren satte de korta frambenen i marken och gjorde sig beredd att smaka på det gröna gräset.

Mössen kilade mellan jordhögarna.

Skönfot och Rödhals hade fört sina små bort till kullen. Vad de gjorde där? Jo, de lärde sina barn att picka korn! Skönfot pickade flera gånger i marken, sade någonting, och alla tjugufyra ungarna kom springande till honom så fort benen bar dem och pickade så komiskt i marken med sina korta näbbar.

På kullen bredvid de två asparna bodde Skönfots grannar, familjen Skönbryn: det var pappa Skönbryn, hans fru, Lilla Blånäbb, och deras små barn.

Allt detta kunde lärkan se, och ännu en sak, nämligen att någon gömt sig i den höga gröna aspen som såg ut som ett torn. Men vem det var som gömt sig där kunde varken lärkan eller de andra fåglarna och djuren se.

Nu, tänkte lärkan, kommer Skönfot snart i gräl med Skönbryn. Nu har de upptäckt varandra, nu kommer de att burra upp fjädrarna och gå lös på varandra... Men nej, de grälade rakt inte. Tydligen är slagsmålens tid förbi. Det är bara Rödhals som åter styr kosan mot råg-åkern: hon leder sina ungar tillbaka hem. Och likadant gör Lilla Blånäbb... Ah!

Som en grå blyxt sköt sparvhökshonan ner från den gröna aspen. Och redan hade hon huggit sina kraftiga klor i Lilla Blånäbb — fjädrarna rök över buskarna.

»Tsjirr-vik!» skrek Skönfot förfärad.

Alltså hade han upptäckt sparvhökshonan. Hela familjen Skönfot försvann i rågen. Men Skönbryn hade alldeles förlorat huvudet. Han skulle ju också ha ropat »Tsjirr-vik!»

och gömt sig med ungarna i rågen, men i stället flaxade han omkring i skräck, bar sig åt som Skönfot hade gjort när räven var efter honom och låtsade att han var sårad.

Ack, du dumma, dumma Skönbryn! Sparvhökshonan är ingen räv! Hur ska dina korta rapphönsvingar kunna rädda dig för henne!

Sparvhökshonan lät den döda Lilla Blånäbb ligga och flög efter Skönbryn. På en sekund hade hon slagit klorna i honom och landade i buskarna.

Lilla Blånäbbs små ungar var kvar, helt föräldralösa, nu hade de varken mor eller far.

Sparvhökshonan åt upp Skönbryn på platsen! Men Lilla Blånäbb tog hon med sig in i skogen — som mid-dagsmål åt sina matfriska ungar.

Lärkan flög till Skönfots.

»Har ni sett?» frågade Rödhals väninnan. »Förfärligt, förfärligt! De arma ungarna, nu är de föräldralösa... kom, skynda er, vi måste leta rätt på dem.»

Och hon sprang så kvickt att hennes egna ungar måste ta till vingarna ibland för att hinna med.

På kullen blev hon stående och ropade:

»Ko-ko! Ko-ko-ko!»

Ingen svarade.

»Ack, de stackars, stackars små!» jämrade Rödhals. »De är så vett-skrämda att de inte vågar stå på sina små fötter.»

Ännu en gång ropade Rödhals, men allt förblev tyst.

Hon lockade en tredje gång — och från alla sidor växte de små Skönbryns upp ur marken och trippade pipande fram till sin nya mamma.

Rödhals burrade upp fjädrarna och tog de egna små barnen och Lilla Blånäbbs småttingar under sina vingar. Men en sån stor skara ungar kunde inte få plats under moderns vingar. De klättrade på varandra, trängdes och knuffades och trillade ner och en och annan stod på huvudet ut i det fria. Då drog Rödhals dem mjukt tillbaka in i värmen.

»Nu trotsar jag den som vill påstå att de här inte är mina barn!» sa Rödhals. Och lärkan tänkte för sig själv: Det är sant. Alla ungarna liknar varandra som den ena vattendroppen den andra. Jag låter steka mej i grytan om någon kan skilja på vilka som är Skönfots ungar och vilka som är Skönbryns. Jag tror inte ens Rödhals kan det!

»Ska ni verkligen ta hand om dem som era egna barn? Ni har ju själv redan...»

»Säg inget!» avbröt Skönfot lärkan. »När Rödhals en gång sagt det så blir det så. Vi ska väl inte låta de små gå vind för våg!»

Lärkan kände sig riktigt underlig till mods, det kändes tjockt i halsen och vått i ögonen. Hon skämdes över sin rörelse och obemärkt smög hon in i en buske, flög därifrån och lät inte på länge se sig hos sina vänner.

En morgon när hon steg upp såg

lärkan att bönderna farit ut på fältet med en maskin. På högra sidan hade maskinen fyra trävingar med tänder, precis som på en räfsa och nertill fanns en platta som såg ut som en halv tallrik. På vänstra sidan satt en man och körde maskinen. Han styrde kosan mot rågåkern, just den rågåker där Skönfots hade sitt hem. Maskinen svängde med vingarna och lärkan tänkte: När som helst lyfter den och flyger sin väg.

Men maskinen höjde sig inte och flög inte sin väg, men från höger sida föll den höga rågen på tallriken, gled ner på marken och lade sig i raka strängar. Bakom maskinen gick kvinnor och band ihop den slagna rågen till nekar.

Då äntligen begrep lärkan vad det handlade om: Aha, det är en skördemaskin! Bönderna börjar slå rågen. Då måste de unga rapphönsen redan ha börjat småskolan. Jag måste dit och se vad de får lära sig där.

I linäkern fann hon familjen Skönfot, precis som Rödhals hade sagt. Föräldrarna var just i färd med undervisningen. Lärkan gapade av förvåning när hon såg hur ungarna vuxit bara på en kort tid. De hade redan bytt ut sina mjuka dunkläningar mot fjäderklädsel.

Skönfot steg upp på en jordkoka och de fyrtiofyra ungarna fördelades av Rödhals i en halvkrets nedanför.

»Kok!» ropade Skönfot. »Hör på!»

Och sedan talade han till ungarna om hur nyttig bildning är för rapphöner.

»Har hon bildning», så började han — »kommer en ung rapphöna aldrig att fara vilse i livet.»

Skönfot talade länge och lärkan såg hur ögonen föll igen på ungarna och hur den ene efter den andre somnade.

»Hur man ska skydda sig för fiender», sade Skönfot, »för jägare, för pojkar och för rovdjur och rovfåglar — det är det som är den stora frågan! I småskolan kommer ni att få lära er hur man ska bete sig på marken, och sedan, när vi kommer till den högre undervisningen, hur man förflyttar sig i luften. Vi rapphöns är markfåglar och flyger bara upp när fienden är i hälarna på oss.»

Och så gick Skönfot över till några praktiska exempel.

»Låt oss anta att en människa närmar sig oss..., vi säger att det är en pojke. Vad är det då vi framför allt måste göra?»

Ingen svarade på hans fråga: alla fyrtiofyra ungarna sov lugnt och djupt.

Men Skönfot märkte det inte och fortsatte:

»Framför allt kommenderar jag eller Rödhals viskande 'Kok! Pass upp!' Ni vet redan att när ni hör dessa ord måste ni vända er mot oss och noga se efter vad vi gör.»

Det behövde han då rakt inte säga, tänkte lärkan, eftersom alla fyrtiofyra ungarna, som nyss sov så djupt, på en gång vaknade upp och vände

näbbarna mot honom så fort han uttalat ordet »Kok»!

»Jag säger 'kok!', fortsatte Skönfot, »och gömmer mig, det vill säga jag drar in fötterna under mig och trycker mig tätt till marken. Så här.»

Han drog in fötterna och alla fyrtiofyra ungarna gjorde likadant.

»Just så... Vi ligger stilla och tittar noga efter vad pojken gör. Pojken kommer rakt emot oss. Då kommenderar jag så tyst att ni knappt kan höra det: 'Tärk!' — och alla springer vi upp på fötterna...»

Här sprang Skönfot upp och med honom alla fyrtiofyra ungarna.

»... sträcker oss, så...» Skönfot sträckte halsen snett framåt, hela hans kropp sträcktes så han såg ut som en smal flaska på tunna ben. Men ungarna — hur mycket de än förmådde sträcka på sig så såg de i alla fall ut som små bollar på korta ben.

»... och flyr, medan vi försöker dölja oss bakom gräset», slutade Skönfot.

Och den flaskliknande Skönfot sprang plötsligt ner från kullen och försvann in i linäkern. Efter kom de fyrtiofyra ungarna trippande så fort benen bar dem — och linet runt omkring dem vaggade.

Genast fladdrade Skönfot fram igen och satte sig på sin plats på den lilla kullen. Och naturligtvis kom också de små fram så fort de kunde.

»Det här duger inte!» bannade Skönfot. »Ska man fly på det sättet. Hela linäkern kom ju i rörelse när ni flydde in där. Pojken kommer genast att ta en sten eller en käpp och kasta efter oss. Ni måste lära er att springa i gräset så att ni inte ens snuddar vid ett ax. Se nu på hur jag gör...»

Återigen förvandlade han sig till en flaska på fötter och kilade in i linäkern. Det täta gröna linet slöt sig bakom honom som vattnet över en dykare, och sedan rörde sig inte ett strå längre.

»Underbart!» ropade lärkan. »Ni får hålla på och öva er länge, barn, innan ni lärt er springa så flott!»

Skönfot kom tillbaka från andra sidan åkern och fortsatte lektionen:

»Lägg noga på minnet att man får inte springa rakt fram utan alltid i zickzack, till höger, till vänster, till höger, till vänster, rakt fram. Vi försöker igen.»

Lärkan hade börjat känna sig hungrig och brydde sig inte längre om att titta på hur ungarna lärde sig fly.

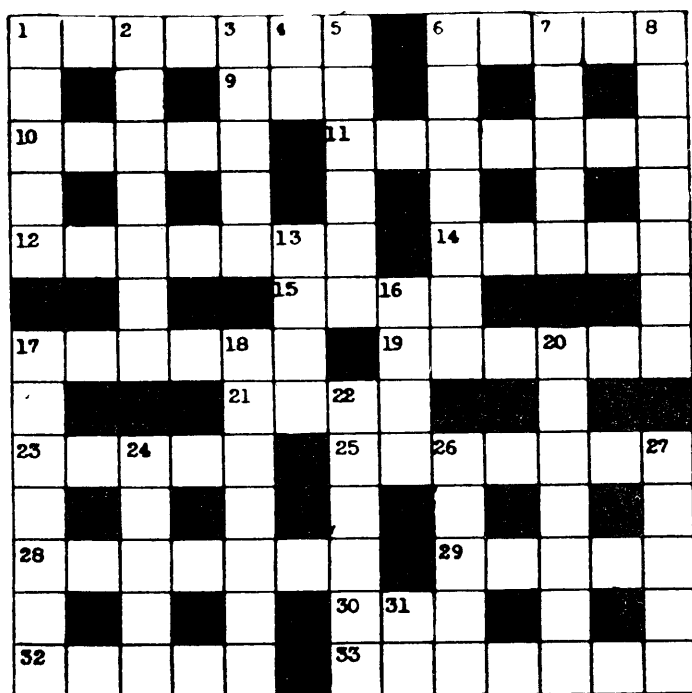
»Jag måste säga adjö på en stund», sa hon till Rödhals och flög bort för att leta efter larver.

I den del av rågfältet som ännu inte mejrats ned fann hon så många och läckra små larver att hon glömde allt annat i världen.

*

(I nästa nummer får ni läsa om hur en jägare kom ut på fältet med sin stora hund och vad som då skedde.)

Korsord nr 6

VÄGRÄTA ORD:

1. Vankat omkring.
6. Hör till heminredningen.
9. Kyla.
10. Bör man vara.
11. Snask.
12. Gör kanske skorna.
14. Tycker de flesta är tråkigt att göra.
15. Ett stort och viktigt ord.
17. Återger det framförvarande.
19. Gammalt kvinnonamn.
21. Det som är över.
23. Vad det är vet Gagarin.
25. Modernt kontaktmedel.
28. Transportabelt tak.
29. Resultat av puts.
30. Uppskattad del av kräftan.
32. Motsatsen till klumpiga.
33. En sak vars röst man nog bör lyssna till.

LODRÄTA ORD:

1. Kan förebåda skyfall.
2. Populärt namn på viss arbetare en gång.
3. Form, tillstånd.
4. Är skämt.
5. Har väl ordet i sin makt.
6. Vägmaterial.
7. Mår gott.
8. Ta vård om.
13. Är trädkantad.
16. Säs och skördas och äts.
17. Sitter i halsen.
18. Kan mamma kanske göra den lille syndaren.
20. Reser utan biljett.
22. Görs kanske ett namn på valsedeln.
24. Uttryck för guldvikten.
26. Nog.
27. »Smeknamn» på gris.
31. Ton.

Lösningarna skall vara oss tillhanda senast den 15 oktober. De tre först öppnade rätta lösningarna belönas med bokpriser. Märk kuvertet »Korsord nr 6».

*

LÖSNING TILL KORSORD NR 4

Pristagare: Hilda Larsson, Rönnovsgatan 23, II vän., Hälsingborg. Hildur Johnsson, Vändgatan 1 C, Skoghall. Karin Kilander, Kringelvägen 24, Mariehäll.

VÅRA DYRA BARN...

Forts fr. sid. 16

och skor. I enbarnsfamiljen beräknas de vuxnas andel av utgifterna för kläder och skor till 1.212 kr om året och barnets till 388. I tvåbarnsfamiljen är motsvarande belopp 1.139 till föräldrarna och 656 till de två barnen och i trebarnsfamiljen 1.080

till föräldrarna och 884 till barnen. Bakom dessa siffror måste gömma sej åtskilliga timmar vid symaskinen! Skulle kläderna köpas färdiga vore barnens klädkonto betydligt högre än föräldrarnas, eftersom barnkonfektionen inte är just billigare än vuxenkonfektionen medan samtidigt barnen dels växer ur sina kläder dels sliter ut dem i ett betydligt snabbare tempo än de vuxna.

Och vad kostar nu barnen — alltså genomsnitt av svenska barn — sina föräldrar och samhället? I enbarnsfamiljen kostar det, räknat i årets priser, 960 kr i månaden eller 11.570 kr, av vilka staten står för 2.530. I tvåbarnsfamiljen blir de billigare; det måste de bli eftersom ingen får lön efter barnantalet. Där stannar kostnaderna för varje barn vid 540 kr i månaden och i trebarnsfamiljen vid 420 kr. Ju flera barn det är i familjen dess mindre får vart och ett av dem kosta.

Vid uträkningen av barnkostnaderna har man delat upp utgifterna i tre huvudposter: *Barnets individuella konsumtion*, som omfattar livsmedel, kläder och skor, inventarier och husgeråd samt resor, *barnets andel i hushållets konsumtion*: bostad, sommarstuga o. dyl., samt *värdet av hemarbetet*.

En del tycker kanske att bostad ska man ju ha också om man inga barn har, inventarier och husgeråd likaså. Men barn behöver plats de såväl som de vuxna och ofta är det väl så att bostaden om möjligt måste bli större när barnen kommer. Inventarier och husgeråd kommer också barnen tillgodo (för att inte tala om barns förmåga att utöva slitage på inventariet och, i småbarnsåldern, krossa husgerådet!).

Nå, vad innefattar så samhällets utgifter för barnen enligt socialstyrelsens beräkningar? Det är inte bara de allmänna barnbidragen och skolfrikosten, det är framför allt skolan, skolundervisningen, läroböcker, fria skolskjutsar, en del kostnader för hälsovård och tandvård och annat.

När man hör summan 11.570 kr om året för enda barnet blir man kanske häpen. Glöm då inte bort att i detta är inräknat värdet av moderns arbetskraft och samhällets utgifter för barnet. Man bör också lägga på minnet att de siffror man fått fram i uträkningen gäller ett genomsnitt för samtliga barn under 16 år i privata hushåll. Givetvis är

det många faktorer som påverkar barnkostnaderna, inte minst familjens inkomster, och naturligtvis barnets ålder, bostadsorten och annat. Det är ett genomsnitt man velat få fram och det intressanta härvidlag tycks oss vara att man inte bara räknat med de direkta kontanta utgifterna utan också med den omvårdnad barnet nödvändigtvis kräver och sökt värdera den i bestämda kontanter.

Vi får som sagt tillfälle återkomma till den här utredningen om barnkostnaderna. Inte minst borde det vara ett krav att samhällets del av dem skall höjas. Här är det främst de allmänna barnbidragen vi tänker på.

Greta

UR INNEHÅLLET:

*Appell från KDV:s rådsmöte
Små daghem i bostadslägenhet
Ett besök i Ungern
Sommarkolonier säljs — små barn
får stanna i staden
Olycksfallen bland barn
Sandra och Floyd Patterson
Slav, stig upp...
Våra dyra barn
Novell, barnsida, handarbete, tips
för hemmet m. m.*

OMSLAGSBILDEN: Ordfr. i Ungerska kvinnors nationalråd, fru Edith Erdei, med en ung magyar i famnen. Läs f. ö. artikeln om Ungern inne i tidningen.

Svenska Kvinnors Vänsterförbund (SKV)

uppstod år 1931 och har utvecklats ur föreningen Frisinnade kvinnor, som bildades 1914. Det bygger på samarbete mellan olika åsiktsriktningar och har därvid alltid hävdat sin tro på kvinnornas särskilda uppgift för fredens sak och övertygelsen att samhället måste omdanas till att motsvara även de kvinnliga medborgarnas behov.

SKV är sedan maj 1946 svensk sektion av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund (KDV), som omfattar över 200 miljoner kvinnor i 80 länder. KDV och dess nationella organisationer kämpar för att vinna och praktiskt förverkliga **kvinnornas rättigheter**: rätt att rösta och att väljas, rätt till arbete, till lika lön för lika arbete och till befordran; rätt till undervisning och yrkesutbildning och till social trygghet för moder och barn.

KDV och dess nationella organisationer kämpar för att tillförsäkra **alla barn ett lyckligt liv i trygghet**; undervisning och goda bostäder, hälsovård, sund litteratur, goda fritidssysselsättningar. KDV vill samla all världens kvinnor oberoende av hemort, ras och livsåskådning till försvar av **freden**.

Tidningen

V I K V I N N O R

Ärgång 13

Redaktör och ansvarig utgiv.:
VALBORG SVENSSON

I redaktionskommittén:
SIGNE FREDHOLM
BIRGIT JANSSON

*

Utkommer med nio nr per år
Prenumerationspris per år 6 kr
Lösnummer 75 öre

Postgiro: 513 23. - Norrtullsgatan 5, 1/2 tr. Stockholm Va
SVENSKA KVINNORS
VÄNSTERFÖRBUND
Tel. 32 80 96

Tryckeri AB Plantryck, Sthlm, 1961